

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนับได้ว่าเป็นความผิดพื้นฐานและเป็นความผิดที่มีความสำคัญในสังคมไทยมาแต่อดีต ดังจะเห็นได้จากการมีกฎหมายบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย¹ กรุงศรีอยุธยา² และตลอดมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

กฎหมายลักษณะโจร เป็นกฎหมายสำคัญฉบับหนึ่งที่บัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และได้บังคับอยู่ในสังคมไทยเป็นระยะเวลายาวนานหลายร้อยปี โดยปรากฏหลักฐานว่ากฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1903 ในแผ่นดิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ฉ่ำ ทองคำวรรณ, "จารึกกฎหมายลักษณะโจรสมัยสุโขทัย," วารสารศิลปกร 8 (2498) 93.

² มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยแรกจนถึงอยุธยา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2528), หน้า 53.

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา³ และได้ตกทอดต่อมาจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ กฎหมายฉบับนี้จึงถูกยกเลิกโดยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127⁴

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ เป็นช่วงเวลาที่เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมไทยหลายๆ ด้าน ดังเช่น มีการติดต่อกับชายกับประเทศตะวันตก เป็นเหตุให้เกิดการรับเอาวิทยาการและวิถีคิดแบบตะวันตกเข้าสู่สังคมไทย เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจอันก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ติดตามมา⁵

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ส่งผลต่อมาถึงความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่เป็นจำนวนมากเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป บทบัญญัติต่างๆ ในกฎหมายตราสามดวงที่ได้บัญญัติขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาอันเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว ในบางส่วนก็กลายเป็น

³ กรมศิลปากร, พระราชพงศาวดาร ฉบับราชหัตถเลขา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2528), หน้า 53.

⁴ โปรดดูบัญชีกฎหมายที่ยกเลิกท้ายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) ร.ศ. 127, หน้า 210.

⁵ กนิษฐา ชิดช่วง, "มูลเหตุของการร่างกฎหมายอาญา ร.ศ. 127", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533).

บทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับกาลสมัยล่วงพ้นความต้องการ บางส่วนก็เข้าช้องกับ
กฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ ข้อบกพร่องต่างๆ เหล่านี้ของระบบกฎหมายไทย เป็นเหตุ
ให้ประเทศมหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามาติดต่อค้าขายใช้เป็นข้ออ้างในการเรียกร้อง
สิทธิสภาพนอกอาณาเขต^๖

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
ให้มีการชำระกฎหมายแล้วจัดทำขึ้นใหม่ในรูปประมวลกฎหมายอาญาตามแบบอย่าง
ของประเทศตะวันตก กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นกฎหมายอาญาฉบับ
แรกที่จัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้บังคับ กฎหมายลักษณะโจรและกฎหมายอื่นๆ
อีกหลายฉบับในกฎหมายตราสามดวงที่ได้ใช้เป็นกฎเกณฑ์ หรือแบบแผนการประพฤติ
ปฏิบัติของคนในสังคมไทยมาเป็นเวลาหลายร้อยปี และเป็น "...ธรรมเนียมที่สนิท
แน่นแฟ้นแก่น้ำใจ แลความเชื่อมั่นของอาณาประชาราษฎน..."^๗ ดังพระราชดำรัสใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงถูกยกเลิกไปโดยกฎหมายที่บัญญัติขึ้น
ใหม่ตามอิทธิพล และวิธีคิดของตะวันตก

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20-27.

^๗ พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ตั้งแต่
พ.ศ. 2417 ถึง พ.ศ. 2453) (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนาการ
2458), หน้า 99. [ประไพ แลพระราชวินิจฉัย(อุไทยวรรณ, อมาตยกุล) พิมพ์
แจกในงานศพ อ่ำพัน มารดา พ.ศ. 2458]

จากการศึกษาในเบื้องต้นเฉพาะในส่วนบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ได้พบว่า กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มีความแตกต่างจากกฎหมายลักษณะโจรอันเป็นกฎหมายเก่าที่ได้บังคับใช้อยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานานในหลายประการ ดังเช่น วิธีบัญญัติกฎหมาย วิธีการบัญญัติลักษณะความผิด และการแบ่งประเภทความผิด

กฎหมายลักษณะอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยวิธีการคิดทางตรรกวิทยาแบบนิรนัย (deductive inference) กล่าวคือ เป็นการวางหลักบทบัญญัติไว้ในลักษณะทั่วไป แล้วนำหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ไปปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง^๘ อันเป็นการบัญญัติกฎหมายในรูปแบบประมวลกฎหมาย ซึ่งมีลักษณะแบ่งความผิดเป็นหมวดหมู่ เป็นเรื่อง มีข้อความทั่วถึงซึ่งกันและกัน^๙ แต่กฎหมายลักษณะโจรและกฎหมายอื่นๆ ในกฎหมายตราสามดวงกล่าวได้ว่า บัญญัติกฎหมายขึ้นมาโดยใช้วิธีการคิดทางตรรกวิทยาแบบอุปนัย (inductive inference) คือ เป็นการหาเหตุผลจากข้อเท็จจริงย่อยไปหาหลักใหญ่ หรือหลักทั่วไป^{๑๐} จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายที่มีรายละเอียดมากและมีลักษณะเป็นกรณีเฉพาะ เป็นการบัญญัติแบบดำเนินเรื่อง มิได้มีการแบ่งเป็นหมวดหมู่กระจายอยู่ในส่วนต่างๆ

^๘ วิชา มหาคุณ, การใช้เหตุผลในทางกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 4 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534) (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2534), หน้า 39.

^๙ หยุต แสงอุทัย, คำบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516), หน้า 72.

^{๑๐} วิชา มหาคุณ, การใช้เหตุผลในทางกฎหมาย, หน้า 42.

ของกฎหมาย

กฎหมายลักษณะอาญาและกฎหมายลักษณะโจรนั้นนอกจากจะมีความแตกต่างกันในเรื่องวิธีการบัญญัติกฎหมายแล้ว ยังมีความแตกต่างกันในเรื่องวิธีการบัญญัติความผิดอีกด้วย กล่าวคือ วิธีการบัญญัติความผิดในกฎหมายลักษณะโจรมีลักษณะเป็นการบัญญัติเฉพาะกรณี โดยกำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจนตัวอย่างเช่น มาตรา 118 "ถ้าลักเส้นผกฟักิ้วเปิดไก่อหมีเนือปลาถือ มีดพราเครื่องสาตราวุธไปด้อมมองลักของท่าน..." แต่ความบัญญัติความผิดในกฎหมายลักษณะอาญามีลักษณะเป็นการบัญญัติเป็นกรณีทั่วไปที่จะนำไปปรับใช้กับกรณีเฉพาะที่เกิดขึ้น และใช้ข้อความสั้น กระชับ เช่น มาตรา 297 "ผู้ใดลักทรัพย์ โดยใช้กิริยาฉกฉวยเอาทรัพย์หนีไปต่อหน้า ท่านว่ามันมีความ ผิดฐานเปนโจรวังราวทรัพย์..."

นอกจากนี้ในเรื่องของการแบ่งประเภทความผิดก็มีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายลักษณะโจรได้แบ่งโจรออกเป็น 16 ประเภทคือ โจรปล้น โจรย่อง สดมภ์ โจรไทย โจรตีชิง โจรฉกฉวย โจรข่มข้อน โจรล้วงลัก โจรลักเลียม โจรสาธารณะ โจรนิลภาร โจรวิสาสดาห โจรสาระพะ โจรบับฐุสะกะ โจรทามภริกะ โจรสาระ และโจรดีสกร ส่วนกฎหมายลักษณะอาญาแบ่งความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ออกเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ วังราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฐานสลัด กันโซ่ก ฉ้อโกง ยักยอกอันต้องอาญา รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์และ บุกรุก

นอกจากความแตกต่างกันในประการต่างๆดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังพบว่ากฎหมายลักษณะโจร และกฎหมายลักษณะอาญา มีบางส่วนที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น มีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ขึ้นพื้นฐานที่ไม่ต่างกัน กล่าวคือเป็นการวางกรอบใน

เรื่องของการกระทำผิดซึ่งเป็นหลักพื้นฐานเหมือนกัน

ความคล้ายคลึงและความแตกต่างเหล่านี้สามารถชี้ให้เห็นถึงวิวัฒนาการของกฎหมายอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังนั้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจึงได้ศึกษาความคล้ายคลึงและความแตกต่างของบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในกฎหมายลักษณะโจร และกฎหมายลักษณะอาญา และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ตลอดจนผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง กับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127
2. เพื่อแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่างของบทบัญญัติความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาทั้ง 2 ฉบับ
3. เพื่อแสดงให้เห็นถึงสาเหตุของความคล้ายคลึง และแตกต่างกัน
4. เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยทางนิติศาสตร์โดยเน้นหนักในการศึกษาประวัติศาสตร์กฎหมายและสังคมวิทยากฎหมาย โดยมีขอบเขตจำกัดอยู่ในเรื่องของความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะความผิดอาญา เกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง และกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127
2. ทำให้ทราบถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่างของความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน
3. ทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกฎหมายอาญาใหม่
4. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย
5. ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในเชิงประวัติศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาของไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย